

Križi in težave otročjih let.

VI. Od prevelike učenosti rada glava boli.

O »šolskem« Poldku ste že zadnjič zvedeli, kako bi se bil rad navadil kaditi, pa se vendar-le ni, ker se mu je zdela ta dimska šola prehuda in celo nevarna; nekaj je bil pa tudi njegov strije kriv, ker ga je nalašč nekoliko prehudo učil. A prav je, da je iz tabakarske šole »trojko« domov prinesel, ki ga je ozdravila za vselej.

Sedaj vam naj pa šč razložim, kako hitro je Poldek napredoval v učenosti; skoro bi šel stavit, da porečete,

ko vam vse povem: prehitro! Poldek je že malone znal brati, predno so ga v šolo zapisali in vvrstili med šolarje; vsaj črke je že vse poznal male in velike, tiskane in pisane. Tudi v številjenji je bil že nekoliko izurjen in še marsikaj je znal že pred šolsko dóbo. To mu je šolanje dokaj olajšalo in v kratkem si je pridobil v šoli toliko veljavo, da je še druge nadzoroval, celo učiti jih je smel včasih po nekoliko mesto gospoda učitelja in to tako spretno, da so otroci njega skoro

bolj pazljivo poslušali in mirniše bili nego takrat, ko so učitelj podučevali.

Tak vspeh in tolika čast v šoli mu zelo pomnoži veselje do učenja. V kratkem ni bil nič več zadovoljen samo s šolskimi knjigami, marveč kjer je našel kaj tiskane ali pisanega, prebiral je radovedno. Ta ukaželjnost je bila strijcu posebno všeč, stokrat bolj nego poprejšno moledovanje, da bi kadil. Včasih mu še nalašče kaj nastavijo, da naj bere. Med družimi so imeli prav veliko knjigo, v kateri je bilo popisano premnogo jako zanimivih in koristnih reči; kako se domača zdravila pripravljajo in rabijo, kako se priravnavajo razne potreščine za dom itd.; popisane so bile živali, rastline in rudnine; bralo se je o megli in oblakih, o rosi in slani, o dežju in snegu ter še mnogo družih stvari. Nad vse ga je zanimalo, ko je v tej učeni knjigi nekoga dné bral to-le: »Dobro posušen hrastov les se zelo napnè, če se z vodo razmoči. Ako tedaj prav suhe zagojzde zabiješ med dve skali ter jih z vodo namočiš, se bodo zagojzde tako raztegnile, da razmaknejo največje skale.«

Hej, si misli Poldek, to moram pa tudi jaz poskusiti; to bode kaj velikanskega, da se mi bode vse čudilo. Najprej gre in si poišče blizo doma na gričku veliko skalo, katero bo treba razdejati. Toda kje hoče staro in dovelj suho hrastovo zagojzdo dobiti? Povsod stikuje in išče, a nikjer ne stakne pripravne zagojzde. Poprašuje doma, poprašuje pri sosedih, nikjer ne more zvedeti za staro hrastovo zagojzdo.

Pa kar si je mali Poldek v glavo utepel, od tega se ni dal z lepa odvrniti. Tako je bilo tudi s hrastovo zagojzdo. Iskal in popraševal je več tednov; slednjič se spomni, da bi se morebiti kaj takega utegnilo dobiti pod cerkveno streho, kjer je več jako starega lesa videl, kadar je šel s cerkvenikom v zvonik uro navijati. Tukaj išče in išče, da res slednjič stakne hrastovo polenice dobro ped dolgo in še tanjše, kakor je roka za pestjo. Poldku se samemu zdi nekoliko prekratko in prešibko za toliko skalo, pa — si misli — to hrastovo poleno je gotovo že dve sto let ležalo pod streho in

je popolnem suho. Ako ga še zmočim, bode gotovo razgnalo pečino.

Poldek se takoj odpravi na delo. Zagojzdico vtakne pod pazduho, v eno roko vzame kladivo in v drugo lonček vode ter pleza na vrh skalovja. Tu zabije hrastov klin z vso močjo, ki jo ima v svojih malih rokah, v neko špranjo med skalovje, iz lončka pa varno in polagoma izliva vode na zadelano špranjo. Med tem delom ga pa začne biti groza in strah. »Gorjé meni! — tako govori sam s seboj — ko bi se zdaj hrastova zagojzda prav hitro namočila in napela ter kar brž skalo razbila!? oh, jaz pa bi bil pod razvalinami zmečkan, — zgubljen za vselej!« Hitro izlije še ono mrvico vode, kolikor je je še bilo v lončku in urno se skobaca spet raz skalovje ter beži naglo, kolikor ga le noge nesó. Daleč proč od skalovja se še le ustavi in strahoma nazaj pogleduje, kdaj bode skala zagromela in se bodo začeli debeli kamni valiti v nižavo! Poldek čaka in čaka, a skalovje se noče razdrobiti. Rad bi šel gledat, kako se je že zagojzda razmočila in napela: a kako bi si upal kaj tako drznega? Tako lahkomišlno se previdni Poldek ne podá v smrtno nevarnost! Pretečete dve uri: skala je še vedno mirna. Poldek pa mora domov. Zvečer gre še enkrat na griček gledat: še zmiraj je skala cela.

Ponoči ni mogel Poldek dolgo časa zaspati. Saj menda kamenje vendar ne bode tako visoko in na daleč letelo, da bi še kakšen kamen na hišo priletel? Menda pač ne bo, če se skalovje razpoči, tako grozovito pokanje, da bi se ljudje prestrašili po vsej vasi? Take misli so Poldka motile, da ni mogel zaspati. Ko pa slednjič zatisne oči, nastane grozovit ropot. Skalovje se je razpočilo in velikanski kamni letijo na hišo. Poldek neznansko vpije. Že je strop prebilo, že mu je velik kamen roko odbil . . . Zdaj se zbudi in vidi mater stati

poleg postelje, ki so ga tresli za roko, da bi se zbudil. Poldek pripoveduje hude sanje, o hrastovi zagojzdi pa ničesar ne omeni. Mati ga utolažijo, da zopet zaspi.

Drugi dan Poldek ni bil za nobeno delo, v šoli je ves razmišljen in še pri jedi mu ne gre tako v slast: vedno mu roji po glavi hrastova zagojzda tam v skalovji. Po šoli popoldne je zopet nekoliko prost; prva pot je proti skali, ki je pa še vedno cela.

Poldek se le čudi, kako da še ni skale razneslo. »Še bo treba en lonček vode priliti,« si misli in brž hiti po vode domov. Zdaj ga pa skrbi, kako bi mogel brez

nevarnosti vodo priliti na zagojzdo — kaj pa, če se sedaj razpoči!? Temu strahu se pridružijo nove skrbi. Poldek namreč zapazi, da tam dol pod skalovjem prileten pastir krave pase. Kolika nesreča bi se lahko tu zgodila! Ko bi se sedaj-le skala razpočila: mož bi bil mrtev, krave pobite — in jaz vsega tega kriv! Že hoče teči možu povedat, v koliki nevarnosti je s svojo čredo, pa si ne upa; bil je namreč Poldek tako boječ in sramožljiv, da si tujega človeka kar ni upal ogovoriti. Čedalje bolj vroče mu prihaja; sam ne vé, kaj bi storil. Nemirno stopica semtertje, zdaj plašno pogleda proti skali, zdaj spet proti pastirju. In te grde krave se nočejo premakniti z mesta, še sèm proti nevarni skali se pasejo — na, zdaj je pa še ena legla ravno pod skalo! Poldek ne more več

zdržati, v smrtnem strahu teče k možu v dolino in z drhtečim glasom prosi: »Oh mož! prosim vas, bežite od tod s kravami, sicer bo vse pokončano!« Mož se dečku čudi in ga vpraša: »Kaj pa méniš? Kaj pa bi se moglo tukaj zgoditi?« — »Oh! — vzdihne Poldek — skalovje bi se utegnilo razpočiti!«

»Pojdi, pojdi; česa se spomniš? — se mu mož glasno posmeje — skala stoji tu že toliko in toliko tisoč let, in pač ostane še tu do sodnega dné.« Zdaj mora deček možu povedati, kaj je naredil. Mož se mu še bolj smeje, spleza na skalo, zagrabi zagojzdico in jo s tremi prsti izruje — suho in tenko, kakor je bila poprej. Poldek je vesel, da je prešla strašna nevarnost in gre osramoten domov.

Ni vam treba praviti, kako sladko se mu je dobri strije smejal, ko je zvedel to zgodbo; saj se je Poldek potlej sam sebi večkrat smejal, ko je razumel take učene reči tako, kakor, upam, da jih razumete vi, ker sicer bi ne imeli pravice se mu posmehovati.

(*Posneto po „Auer: Schul-Ludwig.“*)

Iz otročjih let.

Izvestno niste poznali Stepanove Rozike, kako li? Odkar je zagledala prvikrat belo dnevno luč, preteklo je že skoro trikrat toliko let, kakor imate vi prstkov na obeh rokah. A radovedni ste vendar, kakova je bila ta Rozika, kaj ne? — Hm, kakova je bila? Prav taka, kakor ste vi, mali drobljančki, mala, brdka, skočna —, imela ličici cveteči, ko jabelko rudeči, in kadar je nategnila mali ustnici na nasmeh, posvetili so se jej drobni zobki, kakor mali beli biserčki, ker jej mamica nikdar niso dajali hudobnega sladkorja, da bi jej porujavil in počrnil svetle zobke. To so bili pametna mama, kakoršno imate tudi vi, kaj ne? — Pa kaj še? — Učili so jo moliti, in prepevati tudi, kar jo je vse jako veselilo. Kaj mislite, katero pesenco je najprej znala? — Kdo ugane? No, saj vém, da moram jaz povedati. —